

Công tác phát triển thanh niên trong giai đoạn hiện nay

Nguyễn Huy Phòng¹

¹ Học viện Chính trị Quốc gia Hồ Chí Minh
Email: tunglam1982@gmail.com

Nhận ngày 22 tháng 3 năm 2019. Chấp nhận đăng ngày 26 tháng 4 năm 2019.

Tóm tắt: Với vai trò là rường cột, chủ nhân tương lai của đất nước, thanh niên có vị trí đặc biệt quan trọng trong sự nghiệp xây dựng và bảo vệ Tổ quốc. Trải qua 88 năm thành lập, tổ chức Đoàn và công tác thanh niên đã có những bước phát triển, ngày càng trưởng thành, lớn mạnh, xứng đáng là đội dự bị tin cậy, là cánh tay phải đắc lực của Đảng, cùng các giai tầng khác thực hiện thắng lợi sự nghiệp đấu tranh giải phóng dân tộc, kiến thiết nước nhà. Tuy nhiên, trong bối cảnh hiện nay, công tác phát triển thanh niên đứng trước nhiều cơ hội thuận lợi nhưng cũng không ít những thách thức cần phải vượt qua.

Từ khóa: Phát triển, thanh niên, tổ chức đoàn.

Phân loại ngành: Chính trị học

Abstract: As a pillar and the future owner of the country, young people have a particularly important position in the cause of national construction and defense. Over the past 88 years since its establishment, the Youth Union has made steady steps of development with its work on the youth, deserving to be the trusted reserves and the strong right arm of the Party, joining other strata in successfully carrying out the cause of national liberation struggle and the building of the country. However, in the current context, the work on the development of young people, though having various opportunities, is facing many challenges to be overcome.

Keywords: Development, youth, youth union organisations.

Subject classification: Politics

1. Mở đầu

Sinh thời, Chủ tịch Hồ Chí Minh luôn đề cao vai trò tiên phong, gương mẫu đi đầu

của tầng lớp thanh niên, thế hệ sẽ làm nên mùa xuân, tương lai dân tộc. Người từng khẳng định, một năm khởi đầu từ mùa xuân. Một đời khởi đầu từ tuổi trẻ. Tuổi trẻ

là mùa xuân của xã hội. Thanh niên là người chủ tương lai của nước nhà. Nước nhà thịnh hay suy, yếu hay mạnh một phần lớn là do các thanh niên. Với tính chất là lực lượng hùng hậu, chiếm số đông trong xã hội, Chủ tịch Hồ Chí Minh sớm nhận thấy những đức tính tốt, những phẩm chất ưu việt của tầng lớp thanh niên. Bức thư đầu tiên Người viết cho thanh niên vào năm 1925 bằng tiếng Pháp, được in kèm trong 2 trang cuối của tác phẩm *Bản án chế độ thực dân Pháp* rồi chuyển về Việt Nam bằng con đường bí mật. Trong thư, Người bàn nhiều vấn đề về tình hình quốc tế, tình cảnh của nhân dân An Nam, âm mưu và thủ đoạn thâm độc của thực dân Pháp, từ đó kêu gọi thanh niên phải sớm giác ngộ tinh thần cách mạng, phát huy tinh thần yêu nước, thấy được nỗi thống khổ của bản thân và đồng loại để tập hợp, nhất tề đứng lên giành lại quyền sống, quyền tự do và mưu cầu hạnh phúc. Người viết: “Hỡi Đông Dương đáng thương hại! Người sẽ chết mất nếu đám thanh niên sớm già cỗi của Người không sớm hồi sinh” [1, t.2, tr.144].

Để tập hợp, phát huy sức mạnh, tinh thần tuổi trẻ, Người đề xuất cần phải thành lập một tổ chức thanh niên cộng sản để giáo dục, giác ngộ, rèn luyện bản lĩnh, ý chí chiến đấu, hiến dâng tuổi thanh xuân cho cách mạng. Sau một thời gian vận động, ngày 26-3-1931, Thanh niên Cộng sản Đoàn ra đời, đánh dấu bước ngoặt quan trọng trong tổ chức, tập hợp lực lượng cho cách mạng, tạo chuyển biến tích cực trong đời sống xã hội. Từ đây, thanh niên Việt Nam có cơ hội được đứng trong hàng ngũ Đoàn, được tổ chức Đảng, Đoàn rèn luyện, tiếp thêm sức mạnh để thực hiện được ước mơ, hoài bão, có điều kiện cống hiến nhiều hơn cho đất nước.

Bàn về công tác thanh niên, Chủ tịch Hồ Chí Minh cho rằng: Thanh niên là “lực lượng nòng cốt để xây dựng xã hội mới”, “là người tiếp sức cách mạng cho thế hệ thanh niên già, đồng thời là người đui dắt thế hệ thanh niên tương lai” [3]. Trong điều kiện hoàn cảnh chiến tranh, Người kêu gọi thanh niên phải phát huy hơn nữa tinh thần, trách nhiệm của tuổi trẻ, có nhiều đóng góp vào sự nghiệp chung của cách mạng. Người nhấn mạnh: “Thanh niên là một bộ phận quan trọng của dân tộc. Dân tộc bị nô lệ thì thanh niên cũng bị nô lệ. Dân tộc được giải phóng, thanh niên mới được tự do. Vì vậy thanh niên phải hăng hái tham gia cuộc đấu tranh của dân tộc” [1, t.9, tr.178]. Đặt niềm tin vào sức mạnh của thanh niên, Bác coi thanh niên là người thân trong gia đình mình, sự mất mát của thanh niên trong cuộc kháng chiến giành độc lập dân tộc là nỗi đau trong cơ thể Bác.

Dưới sự dìu dắt, dạy bảo của Người cũng như sự chăm lo, rèn luyện của tổ chức Đảng, Đoàn, những thế hệ thanh niên Việt Nam đã không quản ngại gian khổ, sẵn sàng xả thân, hy sinh vì nền độc lập, tự do của dân tộc và hạnh phúc của nhân dân. Trong những đợt hành quân, trong những trận đánh lớn, lực lượng thanh niên luôn ở những tuyến đầu, sẵn sàng hiến dâng tuổi thanh xuân cho sự trường tồn của Tổ quốc với tinh thần “Cảm tử cho Tổ quốc quyết sinh”. Hình ảnh những tấm gương tuổi trẻ anh hùng (như Lý Tự Trọng, Võ Thị Sáu, Trần Văn Ôn, Nguyễn Văn Trỗi, Nguyễn Văn Cừ, Cù Chính Lan, Vừ A Dính, Nguyễn Viết Xuân, Tô Vĩnh Diện, Bế Văn Đàn, Kim Đồng...) đã viết lên những trang sử đẹp, hào hùng của dân tộc.

Khi đất nước giành được quyền tự chủ, tinh thần thanh niên với màu xanh tuổi trẻ

không quản ngại gian khó, sẵn sàng đến những vùng miền còn nhiều khó khăn để tô đẹp thêm cho cuộc đời. Nhấn gửi thanh niên trong tình hình mới, tại hội nghị chuyên đề sinh viên quốc tế họp tại Việt Nam (01-09-1961), Chủ tịch Hồ Chí Minh chỉ rõ: “Thời đại này là thời đại vẻ vang của thanh niên. Mà thanh niên phải là những đội xung phong trên các mặt trận chính trị, kinh tế, khoa học, kỹ thuật. Thanh niên đã thực hiện những điều mơ ước của loài người từ bao thế kỷ”, “Không có việc gì khó/ Chỉ sợ lòng không bền/ Đào núi và lấp biển/ Quyết chí ắt làm nên” [1, t.13, tr.188].

Tiếp thu tư tưởng của Người, Đảng ta trong nhiều văn kiện, chỉ thị, nghị quyết chuyên đề luôn nhấn mạnh đến tầm quan trọng của thanh niên trong sự nghiệp xây dựng, bảo vệ Tổ quốc. Nghị quyết Hội nghị lần thứ tư, Ban Chấp hành Trung ương khóa VII nêu rõ: sự nghiệp đổi mới có thành công hay không, đất nước bước vào thế kỷ XXI có vị trí xứng đáng trong cộng đồng thế giới hay không, cách mạng Việt Nam có vững bước theo con đường xã hội chủ nghĩa hay không phần lớn tùy thuộc vào lực lượng thanh niên. Tiếp đó, Nghị quyết Hội nghị lần thứ bảy Ban Chấp hành Trung ương khóa X về *Tăng cường sự lãnh đạo của đảng đối với công tác thanh niên trong thời kỳ đẩy mạnh công nghiệp hóa hiện đại hóa*, đã khẳng định: “Thanh niên là rường cột của nước nhà, chủ nhân tương lai của đất nước, là lực lượng xung kích trong xây dựng và bảo vệ Tổ quốc, một trong những nhân tố quyết định sự thành bại của sự nghiệp công nghiệp hóa, hiện đại hóa đất nước, hội nhập quốc tế và xây dựng chủ nghĩa xã hội” [4].

Trải qua 88 năm trưởng thành và phát triển, lực lượng thanh niên ngày càng được

củng cố, tăng cường, có nhiều đóng góp vào sự phát triển chung của đất nước. Ở bất kỳ đâu, trên lĩnh vực nào, thanh niên luôn là lực lượng xung kích, đi đầu với tinh thần “Đâu cần thanh niên có, đâu khó có thanh niên”. Bằng sự chủ động, tự tin, dám đương đầu với khó khăn, thử thách, những lời nói, việc làm của thế hệ trẻ đã tạo nên hình ảnh đẹp về con người Việt Nam với niềm tin và khát vọng vào tương lai tươi sáng. Bài viết này phân tích những thành tựu và những thách thức đặt ra trong công tác phát triển thanh niên, từ đó đưa ra những giải pháp nhằm phát triển công tác thanh niên trong giai đoạn hiện nay.

2. Thành tựu trong công tác phát triển thanh niên

Lứa tuổi thanh niên (từ 16-30 tuổi) là giai đoạn đẹp nhất của đời người với sự sung mãn về sức khỏe, tài năng, lòng nhiệt huyết, đam mê với khát vọng lớn. Đây cũng là giai đoạn đánh dấu những bước chuyển biến quan trọng của mỗi cá nhân. Vì thế việc tạo nền tảng, thấp sáng lý tưởng, hoài bão và hình thành mục tiêu cao đẹp sẽ có ý nghĩa quan trọng, quyết định đến tương lai, vận mệnh của thanh niên sau này.

So với các giai tầng khác trong xã hội, thanh niên chiếm số lượng tương đối lớn, là nguồn lực lao động dồi dào, phản ánh tiềm lực, sức trẻ của quốc gia, dân tộc. Hiện nay thanh niên Việt Nam có trên 23,6 triệu người (chiếm 25,2% dân số), thiếu niên nhi đồng (từ 6-15 tuổi) có 12 triệu người (chiếm 12,9% dân số). Tổng số hơn 6,4 triệu đoàn viên tham gia sinh hoạt tại các cơ sở đoàn được kiện toàn và tổ chức chặt chẽ từ Trung ương tới địa phương. Bên cạnh tổ

chức Đoàn là hệ thống Hội cũng được thành lập nhằm phát huy tối đa thế mạnh của tầng lớp thanh niên trí thức đang học tập, sinh hoạt, nghiên cứu khoa học tại các cơ sở đào tạo, các doanh nghiệp, tổng công ty. Hiện nay, Hội Liên hiệp Thanh niên Việt Nam có 63 tổ chức hội cấp tỉnh, 4 tổ chức hội của các tập đoàn, tổng công ty, 3 Hội Thanh niên, sinh viên ở nước ngoài (Nhật Bản, Rumani, Cộng hòa Séc) với trên 9,9 triệu hội viên. Hội Sinh viên Việt Nam hiện có 27 hội sinh viên cấp tỉnh, 46 hội sinh viên cấp trường trực thuộc Trung ương, 8 Hội Sinh viên Việt Nam ở nước ngoài (Hàn Quốc, Pháp, Hà Lan, Đức, Bỉ, Hunggari, Anh, Thái Lan) với hơn 1,3 triệu hội viên. Hội Doanh nhân trẻ Việt Nam có 63 hội doanh nhân trẻ cấp tỉnh và 4 ngành kinh tế với gần 9.000 hội viên. Hội Thầy thuốc trẻ Việt Nam có 60 tổ chức hội cấp tỉnh với hơn 80.000 hội viên. Tỷ lệ tập hợp thanh niên đạt trên 53%. Với tổ chức Đoàn, Hội được kiện toàn, tổ chức chặt chẽ cùng những hoạt động hữu ích, thiết thực là môi trường tốt để thanh niên có cơ hội học tập, rèn luyện, bồi dưỡng, trao đổi chuyên môn nghiệp vụ, nâng cao bản lĩnh chính trị, cùng hợp tác, chia sẻ để có những cống hiến cho đất nước.

Trong những năm qua, Đảng, Nhà nước và các cấp chính quyền có nhiều hành động thiết thực, không ngừng đầu tư về tài lực, nhân lực, vật lực, tạo mọi điều kiện thuận lợi để phát huy tinh thần sáng tạo, khởi nghiệp của thanh niên. Đặc biệt với tinh thần chủ động, sáng tạo, công tác Đoàn, Hội những năm qua đã luôn đồng hành cùng thanh niên trong lập thân, lập nghiệp, vì ngày mai tương sáng. Thông qua các đợt sinh hoạt, học tập chuyên đề làm theo tư tưởng đạo đức, phong cách Hồ Chí Minh; các cuộc vận động, các chương trình của

các cấp Đoàn, Hội đã kịp thời phát hiện, tôn vinh những tấm gương điển hình trong việc học tập, làm theo Bác, góp phần bồi đắp lý tưởng, tinh thần cách mạng, xây dựng đạo đức, lối sống lành mạnh, trong sáng cho thanh niên. Nhờ đó, trong 10 năm qua, “có hơn 1 triệu lượt cá nhân điển hình tiên tiến làm theo lời Bác được tuyên dương; gần 10.000 đoàn xã, phường, thị trấn triển khai, giúp đỡ hơn 62.800 thanh, thiếu niên chậm tiến” [2].

Công tác hỗ trợ kinh phí, đầu tư tài lực cho thanh niên học tập, nghiên cứu khoa học, ứng dụng công nghệ trong lao động sản xuất cũng có những hiệu ứng tích cực. Nhiều tổ chức Đoàn trong các trường đại học, các công ty, doanh nghiệp đã hình thành những quỹ học bổng (như Quỹ Vừ A Dính, Quỹ Nguyễn Thái Bình, Quỹ Hỗ trợ và Phát triển sinh viên Việt Nam, Quỹ Mobifone - Vì tương lai Việt, Nhật nghệ tinh, Canon Chắp cánh nhân tài, Học bổng Osla...) nhằm thắp sáng ước mơ và khát vọng chinh phục những đỉnh cao của thanh niên. Trong 10 năm qua, có gần 1.400.000 lượt học sinh, sinh viên được cấp học bổng với tổng giá trị trên 1.511 tỷ đồng. Công tác hỗ trợ thanh niên vay vốn phát triển kinh tế, theo báo cáo của Trung ương Đoàn TNCS Hồ Chí Minh, hiện nay “đư nợ của Đoàn thông qua Chương trình ủy thác với Ngân hàng Chính sách xã hội đạt 23.267 tỷ đồng, với 9 chương trình cho vay dành cho 890.000 hộ gia đình. Bên cạnh đó, tổng nguồn vốn mà Trung ương Đoàn điều hành và quản lý là khoảng 75,23 tỷ đồng, với 977 dự án. Trong 6 tháng đầu năm 2018, từ nguồn vốn trên đã tạo việc làm mới cho 3.018 lao động” [2]. Cùng với đó là các chương trình hỗ trợ đào tạo nghề cho thanh niên nông thôn của các cấp Đoàn đã mở ra nhiều cơ hội việc làm mới cho thanh niên ở

những vùng miền còn nhiều khó khăn. Về kết quả cụ thể khi thực hiện Đề án *Đào tạo nghề cho lao động nông thôn đến năm 2020*, Trung ương Đoàn đã giao các trung tâm dịch vụ việc làm cho thanh niên triển khai tổ chức 33 lớp đào tạo nghề cho 2.310 thanh niên. Sau đào tạo, tỷ lệ thanh niên có việc làm đạt trên 86,3%.

Nhằm phát huy tinh thần sáng tạo của thanh niên, nhiều chương trình, đề án về đào tạo, phát huy tài năng trẻ đã ra đời, nhất là trong bối cảnh cuộc cách mạng công nghiệp 4.0, mở ra những cơ hội thuận lợi để thanh niên ứng dụng những thành tựu khoa học kỹ thuật trong sản xuất, kinh doanh, thúc đẩy sự phát triển nền kinh tế đất nước. Với mục tiêu thấp sáng ước mơ tuổi trẻ, trong giai đoạn 2012-2017, “Quỹ Hỗ trợ tài năng trẻ Việt Nam đã chi gần 15 tỷ đồng cho các hoạt động tổ chức, trao giải thưởng và hỗ trợ các tài năng trẻ. Cùng với đó, hệ thống cơ sở dữ liệu tài năng trẻ Việt Nam (csdl.tainangviet.vn) đã được nâng cấp, vận hành với hơn 5.000 hồ sơ tài năng trẻ được hệ thống đoàn phát hiện, tôn vinh và gần 300 hồ sơ tài năng trẻ được ngoài hệ thống đoàn phát hiện, tôn vinh” [2].

Được ví là cánh tay phải đắc lực của Đảng, công tác giáo dục, bồi dưỡng lý tưởng cách mạng cho đoàn viên thanh niên luôn được các tổ chức Đoàn, Hội quan tâm, chú trọng. Thông qua các chương trình mang tính thực tiễn (như phong trào thanh niên tình nguyện, hiến máu cứu người, tiếp sức mùa thi, khi tôi 18, học sinh 3 rèn luyện, sinh viên 5 tốt, Thanh niên khởi nghiệp...) đã giúp nhiều thanh niên trưởng thành, trở thành những cán bộ đoàn gương mẫu, khơi dậy được sức mạnh, niềm tin trong cộng đồng, bổ sung nguồn cán bộ, đảng viên kế cận cho tổ chức Đảng. Theo

báo cáo của Trung ương Đoàn [2], trong nhiệm kỳ Đại hội Đoàn toàn quốc lần thứ X (2012-2017) có 11.963 cán bộ đoàn được luân chuyển, bố trí công tác khác, 961 cán bộ đoàn được luân chuyển trong hệ thống. Công tác phát triển đảng trong thanh niên được các cấp bộ đoàn chú trọng. Trong 10 năm (2008-2018), Đoàn đã giới thiệu cho Đảng 2.184.913 đoàn viên ưu tú, trong đó có 1.207.210 đoàn viên ưu tú được kết nạp Đảng, chiếm 55,25% tổng số đoàn viên ưu tú được giới thiệu. Bên cạnh đó, Đoàn đã giới thiệu cán bộ có chất lượng để tạo nguồn cán bộ trẻ cho cấp ủy đảng, chính quyền. Tỷ lệ cán bộ đoàn tham gia cấp ủy đảng nhiệm kỳ 2015-2020, tham gia Quốc hội khóa XIV và Hội đồng nhân dân các cấp nhiệm kỳ 2016-2021 cao, với 11.380 cán bộ đoàn trúng cử vào cấp ủy đảng cùng cấp, 9.888 cán bộ đoàn trúng cử đại biểu Quốc hội khóa XIV và đại biểu Hội đồng nhân dân các cấp.

Trong những năm qua, công tác phát triển thanh niên có nhiều khởi sắc với những phong trào, chương trình hành động cụ thể, có ý nghĩa đối với cộng đồng, lan tỏa yêu thương, sản sinh những giá trị mới, tạo động lực, niềm tin để củng cố sự đoàn kết, thúc đẩy sự phát triển của quê hương, đất nước. Tuy nhiên, trong bối cảnh, tình hình phức tạp hiện nay, công tác phát triển thanh niên cũng đứng trước nhiều thách thức, do những hạn chế trong nhận thức, hành động của chính chủ thể thanh niên.

3. Thách thức công tác trong phát triển thanh niên

Thứ nhất, sự phai nhạt lý tưởng, dao động niềm tin, giảm sút ý chí phấn đấu, xa rời tôn

chỉ, mục tiêu hành động, phương châm sống tốt đẹp và những giá trị nhân văn, chân - thiện - mỹ của một bộ phận lớn thanh niên. Nhiều hoạt động, phong trào đoàn ở một số nơi, một số cơ quan đơn vị mang nặng tính hình thức, thiếu thực chất, không tạo được sức hấp dẫn, không thu hút được sự tham gia nhiệt tình của đông đảo thanh niên. Trong bài phát biểu tại Đại hội đại biểu toàn quốc Đoàn Thanh niên Cộng sản Hồ Chí Minh lần thứ XI, nhiệm kỳ 2017-2022, Tổng Bí thư Nguyễn Phú Trọng đã chỉ rõ “một bộ phận thanh niên giảm sút niềm tin, phai nhạt lý tưởng cách mạng, sống thực dụng, xa rời truyền thống văn hoá tốt đẹp của dân tộc; thậm chí có một số ít thanh niên bị các thế lực xấu, thù địch tác động, lôi kéo, kích động, đã có những việc làm đi ngược lại bản chất, truyền thống vẻ vang của Đoàn và trái với mục tiêu, lý tưởng cách mạng của Đảng và dân tộc”, mà một trong những nguyên nhân dẫn đến tình trạng đó là “công tác giáo dục của Đoàn tuy rộng nhưng chưa sâu, một số hoạt động còn nặng về “bề nổi”, dàn trải, hình thức. Một số phong trào mới chỉ thu hút đoàn viên tích cực, thanh niên tiên tiến tham gia, kết quả thiếu tính bền vững. Chất lượng tổ chức đoàn cơ sở trên địa bàn dân cư, nhất là ở khu vực nông thôn, khu công nghiệp còn yếu. Một bộ phận cán bộ đoàn chưa bắt nhịp kịp thời với những thay đổi nhanh chóng trong nhận thức, đời sống của thanh niên” [5].

Thứ hai, lệch lạc trong lối sống. Với bản tính nông nổi, tâm lý hiếu thắng, nóng vội, nhiều thanh niên thích đua với những trào lưu, lối sống khác lạ được lan truyền, phổ biến trên internet và mạng xã hội. Trong khi đó mạng xã hội là con dao hai lưỡi, bên cạnh những dòng tin chính thống thì hàng

ngày, hàng giờ các thế lực thù địch, phản động không ngừng tuyên truyền, phổ biến những sản phẩm phản văn hóa, những thông tin sai lệch, những tư tưởng thù địch. Cùng với đó là các trang web có nội dung thiếu lành mạnh, cổ vũ cho trào lưu sex, bạo lực, sống thử với muôn vàn chiêu trò mời dụ, lôi kéo, hô hào thanh niên tham gia. Do chưa được trang bị những kiến thức cơ bản về an toàn thông tin, kỹ năng xử lý tình huống khiến nhiều bạn trẻ trở thành những tín đồ của những trang web đen, những trò chơi điện tử, số đề, cá độ, nhiều thanh niên được “tôi luyện” trở thành ông trùm, là thành viên tích cực của đường dây mua bán, vận chuyển, tàng trữ ma túy, mại dâm, để lại những hậu quả lớn cho bản thân, gia đình và xã hội. Theo một khảo sát của Viện Kiểm sát Nhân dân tối cao, trung bình mỗi năm có 10.000 vụ phạm pháp hình sự do người vị thành niên thực hiện. Điều đáng lo ngại là tình trạng người phạm tội có xu hướng ngày càng trẻ hóa. Người phạm tội từ 18-30 tuổi chiếm khoảng 70%. Trong vụ đánh bạc nghìn tỷ qua mạng internet do Phan Sào Nam và Nguyễn Văn Dương tổ chức có gần 43 triệu tài khoản tham gia, phần đông là thanh thiếu niên, gây những tổn thất nặng nề về tinh thần, tiền bạc cho cá nhân, gia đình và xã hội. Vụ 7 thanh niên tử nạn trong lễ hội âm nhạc tổ chức tại công viên nước Hồ Tây (đêm ngày 16-9-2018) do có liên quan đến việc sử dụng bóng cười và các chất kích thích, giống lên hồi chuông về lối sống buông thả, sa vào ăn chơi, trụy lạc của một bộ phận giới trẻ.

Thứ ba, tình trạng suy thoái về tư tưởng, đạo đức của thanh niên có những diễn biến phức tạp. Thay vì tu chí, lập thân lập nghiệp, xả thân cống hiến thì nhiều thanh niên lại cố sù cho lối sống thực dụng, đề

cao chủ nghĩa cá nhân, chà đạp lên lợi ích của tập thể, cộng đồng. Những năm gần đây, nổi cộm lên trong đời sống thanh niên học đường là lối sống thử trước hôn nhân, sự dễ dãi trong quan hệ tình dục. Do thiếu kiến thức về hôn nhân, gia đình, cách bảo vệ và chăm sóc sức khỏe sinh sản, dẫn đến những hệ lụy, tổn thương về sức khỏe, tinh thần, đẩy lên những lo ngại về tương lai giới trẻ. Theo số liệu từ một cuộc khảo sát gần đây (thực hiện theo phương pháp chọn mẫu tại một số trường ở nội thành và ngoại thành Hà Nội) cho thấy: “Có tới 40% số học sinh từng quan hệ tình dục. Tính đến hết lớp 9, khoảng 10% số học sinh từng quan hệ tình dục, và tính đến hết lớp 12 thì con số này lên tới 39%; đáng chú ý, có tới 10% số học sinh THPT được khảo sát cho biết, đã từng quan hệ với từ ba người trở lên”. Vì quá dễ dãi trong chuyện tình cảm, đề cao dục vọng cá nhân, thiếu những hiểu biết về phòng tránh thai dẫn đến hậu quả “nếu năm 2016, cả nước có 265.536 ca nạo phá thai thì đến năm 2017, con số này là gần 300.000 ca, đưa Việt Nam trở thành một trong năm quốc gia có tỷ lệ nạo phá thai cao nhất thế giới và là quốc gia có tỷ lệ nạo phá thai tuổi vị thành niên cao nhất khu vực Đông Nam Á. Chỉ riêng tại Bệnh viện Phụ sản Trung ương, trung bình mỗi ngày có khoảng 40-50 ca nạo phá thai, một năm khoảng 5.000 ca, trong đó số ca tuổi vị thành niên chiếm 18 đến 20%” [6].

Không chỉ vậy, vì cần tiền và để thỏa mãn những nhu cầu, thú vui của bản thân, nhiều thanh niên sẵn sàng tham gia đường dây mại dâm, ma túy, bỏ bê việc học hành, hủy hoại tương lai, nhân cách. Theo Báo cáo của Ủy ban các vấn đề xã hội của Quốc hội cho biết hiện nay ở nước ta ước tính có khoảng hơn 15.000 người bán dâm. Theo

kết quả nghiên cứu của Tổ chức Lao động Quốc tế (ILO) ước tính số lượng người bán dâm ở Việt Nam hiện nay là 101.272 người. Theo đánh giá của Bộ Lao động Thương binh và Xã hội, hiện tượng học sinh, sinh viên tham gia mại dâm chiếm 2% trong số vụ việc vi phạm tệ nạn mại dâm. Đây là mối lo ngại, cần phải có những biện pháp phòng ngừa, ngăn chặn.

Thứ tư, trong bối cảnh mở cửa, hội nhập, nhiều thanh niên do thiếu lập trường tư tưởng, hám lợi, chạy theo danh vị, đồng tiền đã bị các thế lực xấu dụ dỗ, lôi kéo, tham gia vào các phong trào biểu tình, gây rối, đập phá trụ sở cơ quan công quyền, gây mất trật tự an ninh, ảnh hưởng nghiêm trọng đến sự bình yên cuộc sống. Trong khi đó công tác Đoàn, Hội ở nhiều nơi, nhiều đơn vị chưa đi vào thực chất, chưa có những hoạt động, phong trào cụ thể để giáo dục, rèn luyện thanh niên, chưa trang bị tốt cho thanh niên những kỹ năng sống cần thiết để ứng phó, bảo vệ mình và đồng loại trước những tác nhân xấu và những cám dỗ vật chất từ bên ngoài.

4. Giải pháp đẩy mạnh công tác phát triển thanh niên trong giai đoạn hiện nay

Thứ nhất, cần quán triệt nghiêm túc chủ trương, đường lối, quan điểm của Đảng, chính sách của Nhà nước về công tác thanh niên, như Nghị quyết số 25-NQ/TW của Ban Chấp hành Trung ương Đảng khóa X (2008) về *Tăng cường sự lãnh đạo của Đảng đối với công tác thanh niên thời kỳ đẩy mạnh CNH, HĐH, hiện đại hóa*; Chỉ thị số 42-CT/TW, ngày 24 tháng 3 năm 2015 của Ban Bí thư về *Tăng cường sự lãnh đạo của Đảng đối với công tác giáo*

dục lý tưởng cách mạng, đạo đức, lối sống văn hóa cho thế hệ trẻ giai đoạn 2015-2030; các đề án, chiến lược phát triển thanh niên như *Chiến lược phát triển thanh niên Việt Nam giai đoạn 2011-2020* (ban hành năm 2011), *Đề án Đào tạo, bồi dưỡng cán bộ Đoàn Thanh niên Cộng sản Hồ Chí Minh giai đoạn 2015-2020* (được Chính phủ phê duyệt năm 2014); *Luật Thanh niên* (năm 2005), trong đó cần khẳng định vai trò, tầm quan trọng của thanh niên trong công cuộc xây dựng và bảo vệ Tổ quốc. Xác định rõ mục tiêu, nhiệm vụ phát triển công tác thanh niên là nhằm xây dựng thế hệ thanh niên Việt Nam phát triển toàn diện, giàu lòng yêu nước, có đạo đức cách mạng, ý thức công dân và lý tưởng xã hội chủ nghĩa; có trình độ học vấn, nghề nghiệp và việc làm; có văn hóa, sức khỏe, kỹ năng sống và ý chí vươn lên; xung kích, sáng tạo làm chủ khoa học, công nghệ tiên tiến; hình thành nguồn nhân lực trẻ có chất lượng cao đáp ứng yêu cầu thời kỳ đẩy mạnh CNH, HĐH và hội nhập quốc tế. Phát huy vai trò, trách nhiệm của thanh niên trong sự nghiệp xây dựng và bảo vệ Tổ quốc. Bên cạnh đó cần thực hiện tốt những lời căn dặn của Chủ tịch Hồ Chí Minh về thanh niên và công tác thanh niên: “Đảng cần phải chăm lo giáo dục đạo đức cách mạng cho họ, đào tạo họ thành những người thừa kế xây dựng chủ nghĩa xã hội vừa “hồng” vừa “chuyên” [1, t.15, tr.622], để họ đáp ứng tốt yêu cầu của công cuộc xây dựng, bảo vệ Tổ quốc hiện nay.

Thứ hai, các cấp các ngành, các tổ chức Đoàn, Hội cần tạo ra không gian, môi trường sống lành mạnh, nhân văn, tạo sức hút, sức lôi cuốn đối với đông đảo thanh niên. Tăng cường giáo dục về lý tưởng, đạo đức cách mạng, hình thành lối sống đẹp cho

thanh niên. Đồng thời bồi đắp tình yêu quê hương đất nước; khát khao sáng tạo, cống hiến cũng như định hướng nghề nghiệp cho thanh niên sao cho phù hợp với sở trường, năng lực của từng cá nhân. Tạo sợi dây kết nối bền chặt giữa tổ chức Đoàn, Hội với gia đình, nhà trường, các tổ chức chính trị - xã hội, doanh nghiệp trong việc giáo dục, rèn luyện năng lực, phẩm chất. Trao những cơ hội tốt để thanh niên phát triển. Ngăn chặn, đẩy lùi và có những hình thức xử phạt nghiêm minh những hành vi, lối sống lệch chuẩn, vi phạm chuẩn mực đạo đức và luật pháp xã hội. Đồng thời, có những hành động cụ thể để giúp đỡ, cảm hóa những tâm hồn “sa ngã, lầm đường”.

Thứ ba, đầu tư về nhân lực, tài lực để công tác Đoàn, Hội vững mạnh về mặt tổ chức. Xây dựng những thiết chế văn hóa dành cho thanh niên (như nhà văn hóa, câu lạc bộ, những khu vui chơi giải trí, rèn luyện thể dục thể thao dành riêng cho thanh niên) nhằm không ngừng nâng cao đời sống tinh thần, thể chất để thanh niên thỏa sức sáng tạo, thực hiện được ước mơ, hoài bão. Tăng cường bổ sung, huy động nguồn tài trợ cho các quỹ hỗ trợ tài năng trẻ, quỹ hỗ trợ thanh niên khởi nghiệp. Mở rộng không gian, môi trường kết nối, trao đổi giữa thanh niên các vùng miền, các lĩnh vực nhằm phát huy tinh thần, sức mạnh của đội ngũ thanh niên.

Thứ tư, trong bối cảnh cuộc cách mạng công nghiệp lần thứ tư với những ưu thế vượt trội về công nghệ, phần mềm, trí tuệ nhân tạo, đòi hỏi mỗi thanh niên Việt Nam phải nỗ lực học tập, không ngừng trải nghiệm, khám phá. Nâng cao kỹ năng vận hành công nghệ, khả năng giao tiếp bằng tiếng Anh, liên kết với các tổ chức, nhóm

thanh niên của các nước tiên tiến để trao đổi, học tập, nắm bắt cơ hội, vạch ra cho mình con đường và chân trời sáng tạo mới, góp phần thúc đẩy sự phát triển của đất nước.

Thứ năm, công tác Đoàn, Hội ở các cấp, các tỉnh thành, vùng miền cần có những hoạt động thiết thực, cụ thể, tạo được hình ảnh, dấu ấn và niềm tin tưởng tuyệt đối để thanh niên có thể trao đổi, chia sẻ, nói lên tâm tư nguyện vọng, đề xuất những giải pháp, sáng kiến trong phát triển kinh tế - xã hội ở địa phương. Cần tạo ra những sân chơi lành mạnh, bổ ích; các phong trào văn hóa, văn nghệ thiết thực, có ý nghĩa, hướng về truyền thống, gìn giữ bản sắc dân tộc trong bối cảnh hội nhập toàn cầu. Thực hiện tốt tinh thần nêu gương, tạo những khu vườn ươm để những “hạt giống tốt” (thanh niên) ngày càng trưởng thành, lớn mạnh, có nhiều đóng góp vào sự nghiệp xây dựng và bảo vệ Tổ quốc trong giai đoạn hiện nay.

5. Kết luận

Chăm lo, đầu tư, phát triển thanh niên là nhiệm vụ xuyên suốt, lâu dài của cả hệ thống chính trị nhằm tạo ra những “thế hệ vàng” sẽ gánh vác trọng trách, sứ mệnh phát triển đất nước trong hiện tại và tương lai. Mặc dù trong những năm qua, công tác phát triển thanh niên đạt được nhiều thành tựu nhưng cũng đang đối diện với không

ít khó khăn, thách thức. Để công tác phát triển thanh niên không ngừng lớn mạnh, cần khơi dậy mạnh mẽ truyền thống lịch sử của đất nước anh hùng, khát vọng cống hiến, tinh thần nêu gương, xung kích cùng ý thức trách nhiệm lớn lao với Tổ quốc, non sông của mỗi đoàn viên thanh niên, để cùng với các tầng lớp khác trong xã hội xây dựng đất nước ta “đàng hoàng hơn, to đẹp hơn” như lời Người từng căn dặn.

Tài liệu tham khảo

- [1] Hồ Chí Minh (2011), *Toàn tập*, Nxb Chính trị quốc gia, Hà Nội.
- [2] Lê Quốc Phong (2018), “Đoàn Thanh niên Cộng sản Hồ Chí Minh với 10 năm thực hiện Nghị quyết số 25-NQ/TW của Ban Chấp hành Trung ương Đảng khóa X về công tác thanh niên”, *Tạp chí Cộng sản*, số 12.
- [3] Lê Văn Ri (2011), “Tư tưởng Hồ Chí Minh về thanh niên và công tác thanh niên”, *Tạp chí Xây dựng Đảng*, số 10.
- [4] <http://www.sggp.org.vn/nghe-quyet-hoi-nghe-lan-thu-bay-bch-tw-khoa-x-ve-tang-cuong-su-lanh-dao-cua-dang-doi-voi-cong-tac-thanh-nien-211752.html>
- [5] <https://tuoitre.vn/toan-van-phat-bieu-cua-tong-bi-thu-tai-dai-hoi-doan-toan-quoc-lan-thu-xi-20171211162535078.htm>
- [6] <http://nhandan.com.vn/chinhtri/item/38079402-tinh-trang-xuong-cap-trong-loi-song-cua-mot-bo-phan-gioi-tre.html>